МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное образовательное учреждение
высшего образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Факультет филологии и истории

УТВЕРЖДАЮ
Проректор по образовательной деятельности КФУ
Проф. Д.А. Таюрский
_______________ «___»________20__г.

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

Теория литературы и поэтика Б1.В.ОД.2.3

Направление подготовки: 44.03.05 - Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)

Профиль подготовки: Родной язык и литература, иностранный язык

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: очное

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Габидуллина Ф.И.

Рецензент(ы):

Галиуллин Радик Рамилевич

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Даутов Г. Ф.
Протокол заседания кафедры No ___ от "____" ___________ 201__г

Учебно-методическая комиссия Елабужского института КФУ (Факультет филологии и истории):
Протокол заседания УМК No ____ от "____" ___________ 201__г

Регистрационный No 1016070919

Казань
2019

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Габидуллина Ф.И. Кафедра татарской филологии Факультет филологии и истории , farida-vip@mail.ru

1. Цели освоения дисциплины

Цели дисциплины:

- ознакомление студентов с основными литературно-эстетическими категориями и явлениями, воспитание роли, места и значения литературы в системе национальной культуры.

Задачи дисциплины:

- сформировать у студентов знание родной литературы, закономерностей литературного процесса;

- понимание художественного своеобразия и значения литературного произведения;

- формирование навыков эстетического анализа художественных произведений и литературных явлений;

- освоение методологических и стилевых параметров доминантных явлений в литературоведении.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел Б1.В.ОД.2.3 Дисциплины (модули)' основной профессиональной образовательной программы Б1.В.ОД.2.3 'Теория литературы и поэтика ' и относится к обязательным дисциплинам.

Осваивается на 5 курсе, в 9 семестре.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-4 (общекультурные компетенции)	способностью к коммуникации в устной и письменной формах на русском и иностранном языках для решения задач межличностного и межкультурного взаимодействия
ОК-6 (общекультурные компетенции)	способностью к самоорганизации и самообразованию
ОПК-5 (профессиональные компетенции)	владением основами профессиональной этики и речевой культуры
ПК-1 (профессиональные компетенции)	готовностью реализовывать образовательные программы по учебным предметам в соответствии с требованиями образовательных стандартов

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

- основные теоретические принципы изучения литературных явлений;

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

- этапы историко-литературного процесса;

- художественные особенности произведений;

- основы творческих и эстетических свойств искусства и литературы.

2. должен уметь:

- анализировать эпические, лирические, драматические произведения;

- характеризовать художественный мир писателя, своеобразие его мировоззрения, пользоваться научной и справочной литературой.

3. должен владеть:

- литературоведческого анализа художественных текстов;

- самостоятельного исследования литературного произведения.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

- основные теоретические принципы изучения литературных явлений;

- этапы историко-литературного процесса;

- художественные особенности произведений;

- основы творческих и эстетических свойств искусства и литературы.

- анализировать эпические, лирические, драматические произведения;

- характеризовать художественный мир писателя, своеобразие его мировоззрения, пользоваться научной и справочной литературой;

- литературоведческого анализа художественных текстов;

- самостоятельного исследования литературного произведения.

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 3 зачетных(ые) единиц(ы) 108 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины: экзамен в 9 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Кереш. Кереш лекция. Әдәбият теориясе предметының максаты һәм эчтәлеге. Матур әдәбиятның сәнгать төре буларак үзенчәлеге..	9		4	0	0	
2.	Тема 2. Әдәбият фәненең методологиясе	9		0	5	0	
3.	Тема 3. Матур әдәбиятның үзенчәлеге Әдәби әсәрнең идея-тематикасы. Әдәби әсәрнең сюжеты һәм композициясе	9		4	0	0	
4.	Тема 4. Әдәби әсәрне анализлау принциплары.	9		4	0	0	
5.	Тема 5. Хәзерге әдәбият фәнендә шигырь төзелеше мәсьәләләре	9		4	0	0	
6.	Тема 6. Әдәби төр төшенчәсе. Әдәбиятны төрләргә бүлү принциплары	9		0	5	0	
7.	Тема 7. Гомумтарихи процессның бер өлеше буларак әдәби процесс	9		0	5	0	
8.	Тема 8. Иҗат тибы төшенчәсе. Иҗат тибы буларак реализм һәм романтизм һ.б.	9		0	5	0	

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
.	Тема . Итоговая форма контроля	9		0	0	0	Экзамен
	Итого			16	20	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Кереш. Кереш лекция. Әдәбият теориясе предметының максаты һәм эчтәлеге. Матур әдәбиятның сәнгать төре буларак үзенчәлеге..

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Фән буларак Әдәбият теориясе, предметы һәм бурычлары, төзелеш принциплары; Әдәбият белеменә кереш курсыннан аермасы.

Тема 2. Әдәбият фәненең методологиясе

практическое занятие (5 часа(ов)):

Әдәбият белеме предметының өч тармагы, аларның функцияләре һәм ярдәмче тармаклары. Матур әдәбиятың башка сәнгать төрләреннән аермалы буларак төп үзенчәлекләре. Әдәбият теориясен өйрәнүче галимнәр.

Тема 3. Матур әдәбиятның үзенчәлеге Әдәби әсәрнең идея-тематикасы. Әдәби әсәрнең сюжеты һәм композициясе

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Әдәбият фәненең методологиясе. Әдәбиятны өйрәнү методлары (биографик, чагыштырма-тарихи, тарихи-функциональ, психологик, чагыштырма-типологик һ.б.). Әдәбият теориясенең башка гуманитар фәннәр белән бәйләнеше (сәнгать турындагы фән, тарих, социология, лингвистика, философия, культурология һ.б.). Әдәбият теориясенең үсеш тарихыннан. Сәнгатьтә чынбарлыкны чагылдыру формасы буларак образ. Образда индивидуальлек һәм гомумилекнең, объективлык һәм субъективлыкның, факт һәм уйланманың органик кушылуы.

Тема 4. Әдәби әсәрне анализлау принциплары.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Әдәбиятны өйрәнү методлары. Фәнни хезмәтләр. Бу өлкәдә эшләүче галимнәр. Әдәби образның төп сыйфатлары. Тип, характер, образлылык төшенчәләре.Типиклыкның алымнары.

Тема 5. Хәзерге әдәбият фәнендә шигырь төзелеше мәсьәләләре

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Матур әдәбиятның үзенчәлеге Сәнгать төре буларак матур әдәбият. Әдәбиятта образ тудыруның материаль чарасы ? сүз, сөйләм. Сүз сәнгате буларак матур әдәбиятның чынбарлыкны сурәтләү-танып белү мөмкинлекләре. Сәнгатьләр арасында әдәбиятның урыны. Тема, проблема һәмм идея төшенчәләренә аңлатма бирү.Әдәби әсәр темасының башка темалардан аермасы.Темалар сайланышында типиклык законының чагылышы. Тема һәм проблеманың узара тыгыз бәйләнеше. Әсәрнең сюжеты. Сюжет төшенчәсе. Сюжетнын чынбарлык хәрәкәтенең әсәрдә сәнгатьчә җанландыруга хезмәт итүе. Эчке һәм тышкы хәрәкәт. Сюжет турында карашлар төрлелеге.

Тема 6. Әдәби төр төшенчәсе. Әдәбиятны төрләргә бүлү принциплары

практическое занятие (5 часа(ов)):

Лирика сюжетының кайбер үзенчәлекләре. Тема. проблема һәм идея төшенчәләрен. Әдәби әсәр темасының башка темалардан аермасы. Темалар сайланышында типиклык законының чагылышы.Тема һәм проблеманың үзара тыгыз бәйләнеше.

Тема 7. Гомумтарихи процессның бер өлеше буларак әдәби процесс

практическое занятие (5 часа(ов)):

Әдәби әсәрне анализлау принциплары. Әдәби әсәрнең структурасы. Художестволы дөнья (художественный мир) төшенчәсе. Художестволы әсәр-эчтәлек һәм аны гәүдәләндерүче форманың диалектик берлеге. Әсәрне эчтәлек һәм формага бүлүнең шартлылыгы. Әсәрдә эчтәлекнең төп роль уйнавы.

Тема 8. Иҗат тибы төшенчәсе. Иҗат тибы буларак реализм һәм романтизм һ.б.

практическое занятие (5 часа(ов)):

Художестволы форманың функцияләре. Эчтәлекле форма төшенчәсе, аның төп катламнары: әсәрдә образлы-предметлы бераммлекләр системасы (әсәрнең эчке дөньясы), әсәрнең төзелеше, әсәрнең сөйләм катламы. Әдәби әсәрнең структурасы. Әдәби әсәрне анализлау принциплары. Әдәби әсәрнең эчке бөтенлеге. Сюжет композициясе, идея-тематик үзенчәлеге.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
1.	Тема 1. Кереш. Кереш лекция. Әдәбият теориясе предметының максаты һәм эчтәлеге. Матур әдәбиятның сәнгать төре буларак үзенчәлеге..	9		Фән буларак Әдәбият теориясе, предметы һәм бурычлары, төзелеш принциплары; Әдәбият белемендә кереш курсыннан аермасы.	5	Устный опрос
2.	Тема 2. Әдәбият фәненең методологиясе	9		Әдәбият фәненең методологиясе. Әдәбиятны өйрәнү методлары (биографик, чагыштырма-тарихи, тарихи-функциональ, психологик, чагыштырма-типологик һ.б.).	5	Устный опрос
3.	Тема 3. Матур әдәбиятның үзенчәлеге Әдәби әсәрнең идея-тематикасы. Әдәби әсәрнең сюжеты һәм композициясе	9		Матур әдәбиятның үзенчәлеге Сәнгать төре буларак матур әдәбият. Әдәбиятта образ тудыруның материаль чарасы сүз, сөйләм.	5	Тестирование

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
4.	Тема 4. Әдәби әсәрне анализлау принциплары.	9		Әдәби әсәрне анализлау принциплары. Әдәби әсәрнең структурасы. Художестволы дөнья (художественный мир) төшенчәсе. Художестволы әсәр-эчтәлек һәм аны гәүдәләндерүче форманың диалектик берлеге.	5	Реферат
5.	Тема 5. Хәзерге әдәбият фәнендә шигырь төзелеше мәсьәләләре	9		Хәзерге әдәбият фәнендә шигырь төзелеше мәсьәләләре. Шигъри сөйләмнең табигате, шигырь системалары, шигырьдән прозага күчү формалары турында бәхәсләр.Квантитатив шигырь, аның метрик нигезе.	5	Устный опрос
6.	Тема 6. Әдәби төр төшенчәсе. Әдәбиятны төрләргә бүлү принциплары	9		В.Г.Белинскийның әдәби төрләр теориясе. А.Веселовский әдәби төрләрнең килеп чыгышы турында. Әдәби төр буларак эпос. Эпос ул объектив яшәешне художестволы танып-белү.	3	Письменная работа

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
7.	Тема 7. Гомумтарихи процессның бер өлеше буларак әдәби процесс	9		Гомумтарихи процессның бер өлеше буларак әдәби процесс. Әдәбиятта үсеш-үзгәрешнең үзенчәлеге. Әдәбиятта трагедия һәм яңачалык (новаторство). Әдәбиятның тизләтелгән үсеше проблемасы.	3	Письменная работа
8.	Тема 8. Иҗат тибы төшенчәсе. Иҗат тибы буларак реализм һәм романтизм һ.б.	9		Иҗат тибы төшенчәсе. Иҗат тибы буларак реализм һәм романтизм. Стиль, әдәби агым һәм әдәби юнәлеш. Әдәби мәктәп төшенчәсе. Иҗат методы турында төшенчә. Иҗат методлары.	5	Устый опрос
	Итого				36	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Вузовское освоение курса 'Теория литературы и поэтика' предполагает использование как традиционных, так и инновационных образовательных технологий, а также настоятельно требует рационального их сочетания.

Традиционные образовательные технологии подразумевают использование в учебном процессе таких методов работ, как лекция, практическое занятия, семинар и др.

При проведении занятий планируется использование активных и интерактивных форм занятий (деловых и ролевых игр, проектных методик, мозгового штурма, коммуникативного тренинга, иных форм) в сочетании с внеаудиторной работой.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Кереш. Кереш лекция. Әдәбият теориясе предметының максаты һәм эчтәлеге. Матур әдәбиятның сәнгать төре буларак үзенчәлеге..

Устный опрос , примерные вопросы:

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Әдәбият теориясенең өйрәнелү тарихы. 19 йөзнең икенче яртысында әдәбият һәм нәзәри эзләнүләр Әдәбият теориясенең формалашу шартлары.Матур әдәбиятның сәнгать төре буларак үзенчәлеге Әдәбият белеме фәненең ярдәмче тармаклары (библиография, текстология). Сәнгатьнең төп төрләре хакында сөйләгез. Сәнгать иҗтимагый аңнарның башка формаларыннан кай ягы белән аерыла? Әдәби образ һәм аның үзенчәлеге. Әдәби әсәрдә портретның вазифасы һәм урыны (әдәби мисаллар белән күрсәтергә). Әдәби персонажлар. Образ, характер һәм тип. Боларның төп аермасын һәм үз сыйфатларын күрсәтергә. Бер романның образлар системасын билгеләү. Әдәби әсәрнең идея-тематикасы. Әдәби әсәрнең сюжеты һәм композициясе Татар язучылары әсәрләрендә күтәрелгән аеруча әһәмиятле проблемалар.Әдәби әсәр сюжетының төп конфликтка мөнәсәбәте. Бер повестьның сюжетын һәм композициясен тикшерү Әдәби төрләр, жанрлар. Эпос төре һәм аның жанрлары Лирика төре һәм аның жанрлары. Лиро-эпик төр һәм аның жанрлары. Драма төре һәм аның жанрлары. Хикәя һәм новелла бер-берсеннән ни белән аерылалар.

Тема 2. Әдәбият фәненең методологиясе

Устный опрос , примерные вопросы:

Әдәби әсәрнең теле. Әдәби әсәрдә пейзажның бирелеше (әдәби мисаллар ярдәмендә аңлатырга). Матур әдәбиятта эпистоляр стиль һәм документлар стиле. Шуларның мисалларын күрсәтергә.Әдәби чагыштырулар һәм метафораларның әдәби әсәрләрдә кулланылышы.Аллегория һәм сынландырулар. Сөйләм теле һәм әдәби тел бер-берсеннән ничек аерыла. Сатира, сарказм, ирония һәм юмор ни белән аерылып торалар? Нәрсә ул динамик хикәяләү һәм статик тасвирлау. Бер хикәядә (студент мөстәкыйль сайлый) кулланылган әдәби сурәтләү чараларын тикшерү Шигырь төзелеше. Нинди шигырь системаларын беләсез. Шигырь. Стопларның график бирелеше, аларның күп төрлелеге. Г.Тукайның бер шигыренең төзелешен тикшерергә (график билгеләр ярдәмендә). Һ.Такташның Иҗат тибы. Иҗат методы. Иҗат тибы һәм методына хас үзенчәлекләр. Әлеге теманы өйрәнүче галимнәр, яңача карашлар.

Тема 3. Матур әдәбиятның үзенчәлеге Әдәби әсәрнең идея-тематикасы. Әдәби әсәрнең сюжеты һәм композициясе

Тестирование , примерные вопросы:

1.Әдәбият теориясе барлыкка килү дәвере: а) 20 йөз башы; б) 20 йөз ахыры; в) 19 нчы гасыр. 2. Әдәбият теориясе дәреслеге авторы: а) АФ.Мусин; б) Р.Ганиева; в) Ф.Хатипов 3. Әдәбият ысуллары китабының авторы: а) Г.Сәгъди; б) И.Нуруллин; в) А.Әхмәдуллин. 4. Иҗат тибын санагыз: а) б) в) 5. Көлке тудыручы алымнар: а) Гротеск; б) Фарс; в) Сүз уйнату. 6. Сюрреализмның төп сыйфаты: а) Шаккатырырлык образлар ярдәмендә сурәт ясау; б) Чынбарлыкны сурәтләү; в) Укучыга мөрәҗәгать итү. 7. Сюжет элементларын тиешле тәртип буенча билгелә: а) Экспозиция б) Кульминацион нокта в) Чишелеш г) Вакыйгалар үстерелеше д) Төенләнеш. 8. Әдәби әсәрнең композициясе: а) Элементларны кирәкле тәртиптә, бербөтен итеп урнаштыру б) Сюжет элементларының буйга үсеше в) Герой язмышындагы кискен борылыш 9. Әдәби троплар: а) Метафора б) Чагыштыру в) Метонимия г) Антоним 10.Романтизм а) Чынбарлыкны хыялдагыча үзгәртеп, күтәренке сурәтләү б) Яшәешне төгәл, дөрес итеп гәүдәләндерү в) Кешенең эчке халәтен сурәтләү

Тема 4. Әдәби әсәрне анализлау принциплары.

Реферат , примерные вопросы:

1. Хәзерге әдәбият теориясен өйрәнүче галимнәр. 2. Әдәбиятта традицион темалар. 3. Силлабо-тоник шигырь системасы. 4. Хәзерге әдәбиятта юмор һәм сатира. 5. Р.Харис иҗатында поэма һәм баллада жанры. 6. Г.Тукай иҗатында гипербола һәм гротеск. 7. М.Мәһдиев әсәрләренең композициясе. 8. Магик реализм һәм аның әдәбияттагы чагылышы. 9. Хәзерге әдәбиятта модернистик алымнар. 10. Г.Гыйльманов әсәрләренең композиция үзенчәлеге.

Тема 5. Хәзерге әдәбият фәнендә шигырь төзелеше мәсьәләләре

Устный опрос , примерные вопросы:

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

1.Реализм иҗат методының төрләре (юнәлешләре). 2. Мәгърифәтчелек реализмы. Тәнкыйди (классик) реализм. 3. XX гасыр реализмы (социалистик реализм). 4. Иҗат методлары буларак мифологик метод. 5. Яңарыш реализмы, классицизм, сентиментализм. 6. Иҗат методлары буларак романтизм, аның үзенчәлекләре. Барлыкка килүенең тарихи алшартлары. Татар әдәбиятында романтизм. Барлыкка килү чоры, алшартлары (сәбәпләре), төрләре. 7.Стиль төшенчәсе. 8. Хәзерге заман әдәбият теориясендә әдәби стиль проблемасы. 9. Стиль һәм метод. Әдәби әсәрнең стиленә анализ. 10. Мәктәптә әдәби-теоретик төшенчәләрне өйрәнү юллары (алымнары).

Тема 6. Әдәби төр төшенчәсе. Әдәбиятны төрләргә бүлү принциплары

Письменная работа , примерные вопросы:

1. Г.Ибраһимовның Диңгездә, Сөю-сәгадәт әсәрләренә иҗат методы ягыннан анализ ясарга. 2. И.Юзеевның Соңгы сынау, Т.Миңнуллинның Моңлы бер җыр драмаларына жанр төзелеше ягыннан анализ ясарга. 3. Р.Фәйзуллинның Сәйдәш, Р.Харисның Ант суы поэмаларына жанр төзелеше ягыннан характеристика бирергә. 4. Квалитатив шигырь төркеменә кергән шигырь системалары турында чыгыш әзерләргә. Бу системалар өчен уртак булган төп үзенчәлекне һәм алар арасындагы аерманы күрсәтергә. 5. Прозада (чәчмә әсәрдә) ритмлылык мәсьәләсе турында чыгыш әзерләргә. Татар әдәбиятыннан нәсер жанрында язылган бер-ике үрнәк алып, аларда ритмлылык элементларын аерып күрсәтергә. 6. Пушкин, Лермонтов, Некрасовланың шигъри иҗатыннан икешәр үрнәк алып, аларның метрик схемасын төзергә һәм нинди үлчәмдә язылуларын билгеләргә. 7. В.Маяковскийның Левый марш, Во весь голос, А.Блокның Девушка пела в церковном хоре шигырьләреннән икешәр строфа алып, метрик схемаларын төзергә һәм нинди үлчәмдә язылуларын билгеләргә. 8. Г.Тукайның Мәхбүс, Көз, Дәрдмәнднең Татарлыктан татар шигырьләренең ритмик төзелешенә анализ ясарга һәм һәр әсәрдән икешәр строфаның метрик схемасын төзергә. 9. Татар шигырендә гарузның чагылышы турында чыгыш әзерләргә (Х.Госман, М.Бакиров хезмәтләре буенча). 10. Г.Тукайның Үз-үземә, Китмибез, Туган җиремә шигырьләренең ритмик-метрик төзелешенә гаруз үлчәмнәре яссылыгында анализ ясарга. 11. Л.И.Тимофеев, Г.Н.Поспелов, И.З.Нуруллин, Ф.М.Хатиповларның әдәбият теориясе буенча дәреслекләрендә әдәби төрләрнең (род) жанрларга (вид) бүленешендәге аермалыкларны билгеләргә. 12. Мәктәптә әдәби-теоретик төшенчәләрне өйрәнү алымнары (юллары) турында чыгыш әзерләргә.

Тема 7. Гомумтарихи процессның бер өлеше буларак әдәби процесс

Письменная работа , примерные вопросы:

1. Эпик төр жанрлары. 2. Лирика жанрлары. 3. Лиро-эпик төр жанрлары. 4. Драма жанрлары. 5. Сүз сәнгатенең бер төре буларак сатира һәм аның жанрларга бүленүе мәсьәләсе. Әдәбиятта сатирик образ тудыру (сатирик типиклаштыру) алымнары. 6. Шигырь төзелеше. Шигырь һәм проза. Ритм. Шигырьнең төп ритмик берәмлеге. Милли телләр һәм шигырь системалары. 7. Квалитатив шигырь, аның төрләре. Интонацион шигырь. Иркле шигырь. 8. квантитатив шигырь, аның метрик нигезе. Квантитатив шигырь төрләре. 9. Шигырь гыйлеме, аның максаты һәм бурычлары. Шигырь гыйлеменең төп бүлекләре (тармаклары). 10. Гомумтарихи процессның бер өлеше буларак әдәби процесс.

Тема 8. Иҗат тибы төшенчәсе. Иҗат тибы буларак реализм һәм романтизм һ.б.

Устый опрос , примерные вопросы:

1. Әдәби үсешнең төп закончалыклары. 2. Традиция һәм яңачалык. 3. Әдәбиятта күчемлелек, аның төрләре. 4. Иҗат тибы төшенчәсе. 5. Иҗат тибы буларак реализм һәм романтизм. 6. Иҗат методы төшенчәсе. 7. Художестволы система, әдәби агым һәм әдәби юнәлеш төшенчәләре. 8. Әдәби юнәлешләрнең төрләре. 9. Иҗат методы буларак реализм, аның үзенчәлекләре. 10. Барлыкка килүенең тарихи алшартлары..

Итоговая форма контроля

экзамен (в 9 семестре)

Примерные вопросы к экзамену:

. Фән буларак әдәбият теориясе. Аның предметы. Әдәбият теориясе?курсының төп бүлекләре.

1. Әдәбият фәненең методологиясе турында төшенчә. Әдәбиятны өйрәнү методикасы: типологик, социаль-генетик, чагыштыру-тарихи, психологик, биографик һ.б. Системалылык һәм тарихилык принциплары.

2. Совет чоры әдәбият фәнендә әдәби-теоретик фикернең үсеш-үзгәреш этапларына кыскача күзәтү.

3. Татар әдәбият фәнендә әдәби-теоретик карашларның формалашуы һәм үсеш этаплары. Г.Баттал, Г.Ибраһимов, Г.Сәгъди һ.б.ларның әдәбият теориясе мәсьәләләренә багышланган хезмәтләре. Әдәбият теориясе курсы буенча дәреслек-кулланмалар.

4. Сәнгать төре буларак матур әдәбиятның үзенчәлеге. Сәнгатьләр арасында әдәбиятның урыны.

5. Сәнгатьтә чынбарлыкны чагылдыру формасы буларак образ. Образда индивидуальлек һәм гомумилек, объективлык һәм субъективлыкның органик берлеге.

6. Типиклык. Типиклык һәм гомумилек. Типиклык һәм язучының иҗат методы. Әдәбиятта типиклаштыру ысуллары.

7. Художестволылык (сәнгатьлелек) проблемасы. Образлылык һәм сәнгатьлелек. Сәнгатьлелекнең төп критерийлары.

8. Әдәби әсәрнең структурасы. Әсәрнең художестволы (сәнгати) дөньясы. Эчтәлек һәм форма. Эчтәлекле форма, аның катламнары.

9. Әдәби әсәрне анализлау принциплары. Фәнни анализ алымнары. Анализ һәм синтез. Әдәби әсәрне контекстуаль өйрәнү. Интертекстуальлек күренеше, аның төрләре.

10. Әдәби төрләр һәм жанрлар. Әдәбиятны төрләргә бүлү принциплары. Жанрларны классификацияләү принциплары. Әдәби төрнең жанрларга бүленүе.

7.1. Основная литература:

1.Крупчанов Л. М. Теория литературы [Электронный ресурс] : учебник / Л. М. Крупчанов. - М.: ФЛИНТА : Наука, 2012. - 360 с. - Режим доступа: http://znanium.com/bookread2.php?book=455237

2. Хазагеров Г.Г. Основы теории литературы : учебник. - Ростов н/Д : Феникс, 2009. - 316 с. - Кол-во: 15

3. Насибуллова Г.Р. Поэтика современного татарского рассказа / Г. Р. Насибуллова // Национальная литература Республик Поволжья: проблемы межкультурной коммуникации: материалы межрегион. науч.-практической конф. - Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2016. - С. 102-105. - Режим доступа: https://dspace.kpfu.ru/xmlui/bitstream/handle/net/107993/statya.pdf?sequence=-1&isAllowed=y

7.2. Дополнительная литература:

1.Заһидуллина Д.Ф. Татар әдәбияты. Теория. Тарих. - Казан : Мәгариф, 2004. - 247 б. Кол-во: 51

2.Хатипов Ф.М. Әдәбият теориясе : югары уку йортлары, педагогия училищелар, колледж студентлары өчен кулланма. - Казан : РАННУР, 2002. - 352 б. Кол-во: 118

3. Хабибуллина Г.Н.Введение в литературоведение и теория литературы : методическое пособие / Г.Н.Хабибуллина. - Елабуга : ЕГПУ, 2008. - 68 с. Кол-во: 10

7.3. Интернет-ресурсы:

Википедия - https://ru.wikipedia.org/wiki/

Литература и литературоведение - http //nature.web.ru/litera

Теория литературы. Поэтика - http://philologos.narod.ru/tomash/poetika.htm

Теория литературы. Поэтика - http://wpoet.ru/исследования/теория-литературы-поэтика.html

Универсальные энциклопедии - http://www.rubricon.com

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Теория литературы и поэтика" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB,audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудованием имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

электронная библиотечная система Издательства "Лань"

электронная библиотечная система "Консультант студента" (Учебники для высшего медицинского и фармацевтического образования)

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 44.03.05 "Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)" и профилю подготовки Родной язык и литература, иностранный язык .

Автор(ы):
Габидуллина Ф.И. ____________________
"__" _________ 201 __ г.

Рецензент(ы):
Галиуллин Радик Рамилевич ____________________
"__" _________ 201 __ г.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ